

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Кіровоградської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Кіровоградської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Кіровоградської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що на тлі безпекових ризиків та логістичних труднощів з перетином кордону респонденти очікують **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Прогнозується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (найвищі очікування скорочення виробництва серед регіонів другий квартал поспіль) (графік 1). У цілому по Україні очікується збільшення обсягів виробництва товарів та послуг – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 58.3% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 10.0% (у попередньому опитуванні – 66.7%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати воєнні дії (відмітили всі респонденти), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** 66.7% респондентів очікували знецінення гривні відносно долара США (у попередньому кварталі – 58.3%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 36.4%) (таблиця). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 4.1%;
- **зменшення обсягів реалізації виробленої продукції вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 41.7% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 25.0%) (таблиця). У цілому по Україні очікується збільшення обсягів реалізації продукції: баланс відповідей – 10.6%;
- **прискорення зменшення інвестиційних видатків як на будівництво, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – «мінус» 41.7% та «мінус» 25.0% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 25.0% та 0.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **зменшення кількості працівників вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 41.7% (найвищі очікування скорочення працівників серед регіонів) (у попередньому кварталі – «мінус» 25.0%). У цілому по Україні – «мінус» 6.5% (графік 4);
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, високими темпами:** баланс відповідей – 81.8% (у III кварталі 2023 року – 83.3%). Респонденти також очікують уповільнення зростання цін на **товари / послуги власного виробництва:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 25.0%) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, а також ціни на сировину та матеріали (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням), вартість трудових ресурсів та проблеми з логістикою (вплив цих двох чинників теж посилюється) (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 83.3% та 66.7% відповідно (у III кварталі 2023 року – по 66.7%) (графіки 4, 6).

Воєнні дії та їх наслідки, недостатній попит, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також брак кваліфікованих працівників (вплив чинника посилюється) респонденти називають **головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво** (графік 5).

Очікування респондентів щодо збільшення потреб підприємств області в позикових коштах найближчим часом помітно **послабляться** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (41.7% опитаних), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. За оцінками респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, надмірні вимоги до застави та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 10).

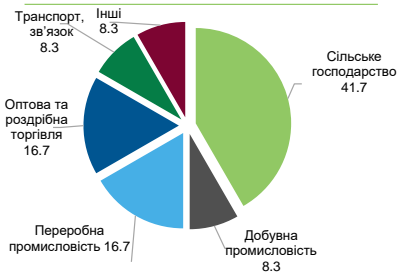
91.7% респондентів зазначають, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

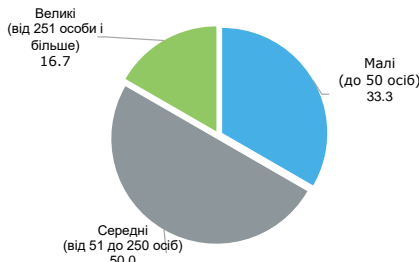
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поліпшився й оцінюється як добрий:** баланс відповідей – 8.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 8.3%). У цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 25.0%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей зменшилися. Підприємствам області потрібно залучити додаткові потужності, щоб задовольнити неочікуване зростання попиту:** баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у III кварталі 2023 року – 8.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

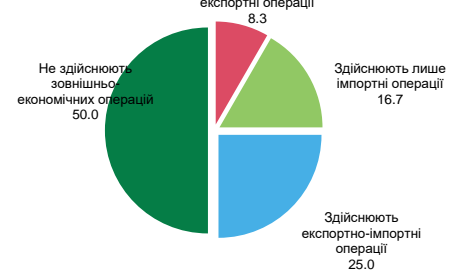
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

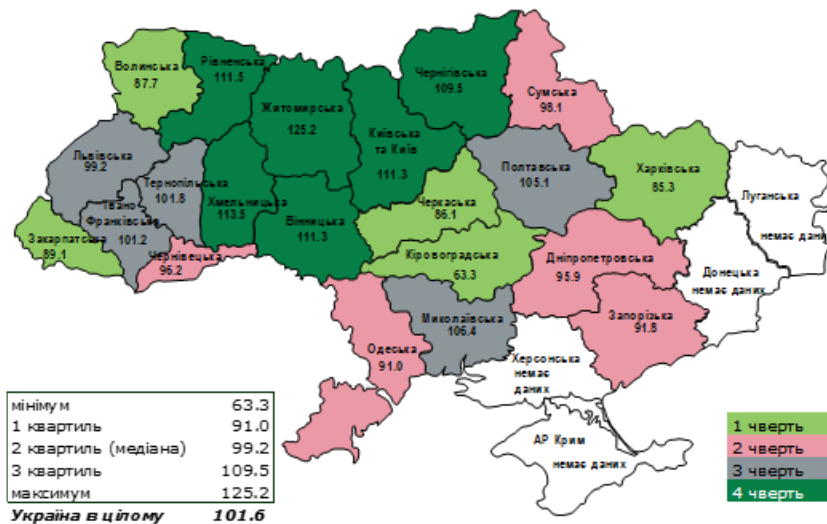

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- час проведення – 31 жовтня – 21 листопада 2023 року;
- опитано всього 12 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Кіровоградської області щодо їх ділової активності (за складовими)

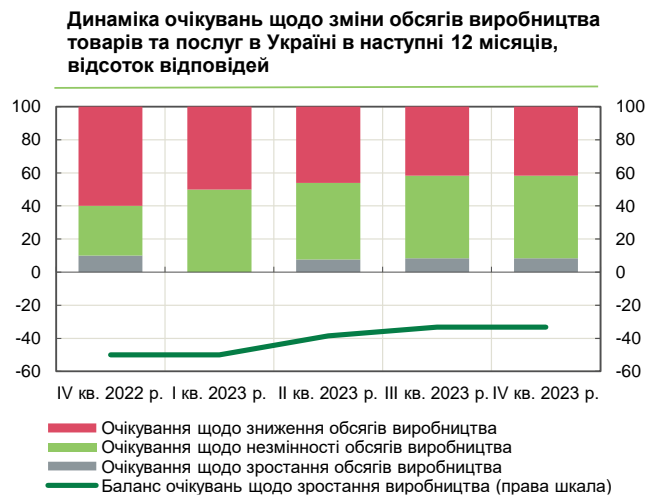
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-40.0	-25.0	-7.7	-36.4	-33.3
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-50.0	-41.7	-15.4	-25.0	-41.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-66.7	-63.6	-23.1	-25.0	-41.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-50.0	-50.0	-15.4	0.0	-25.0
кількості працівників	-50.0	-25.0	-7.7	-25.0	-41.7

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

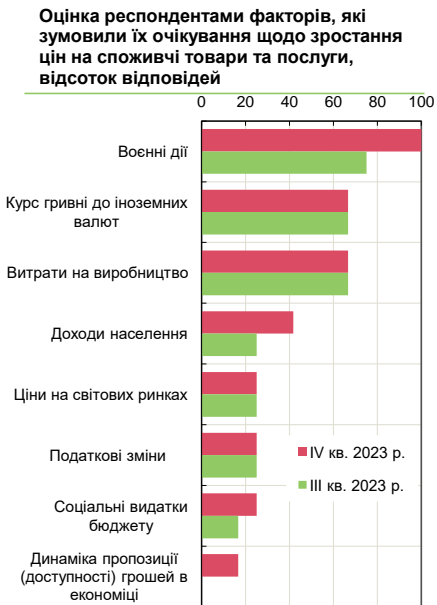
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

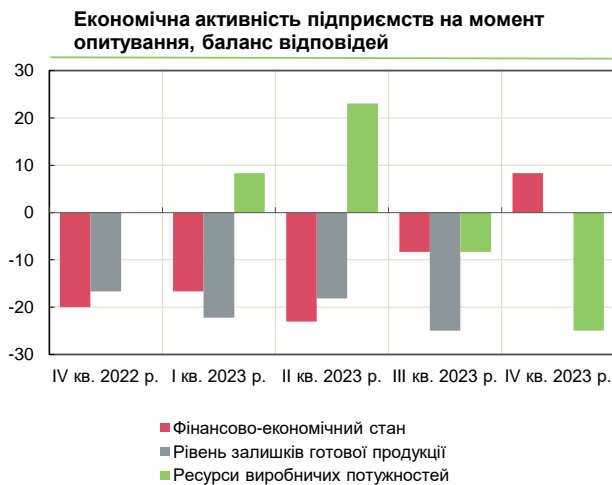
Графік 1

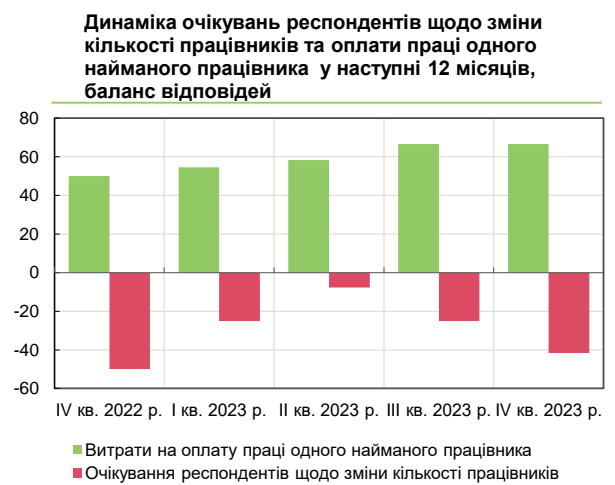
Графік 2

Графік 3

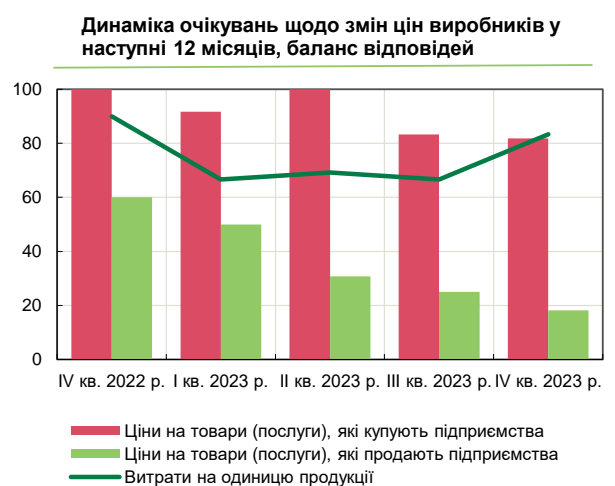
Графік 4

Графік 5

Графік 6

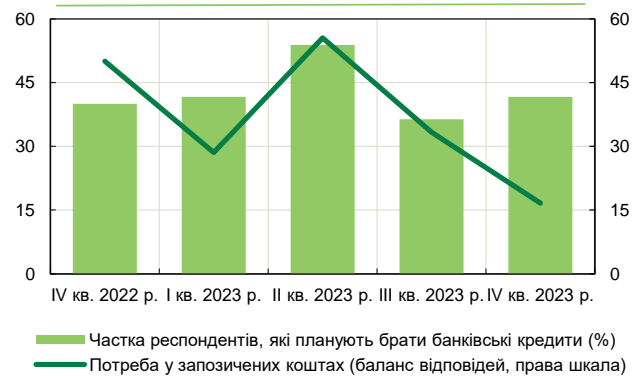
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

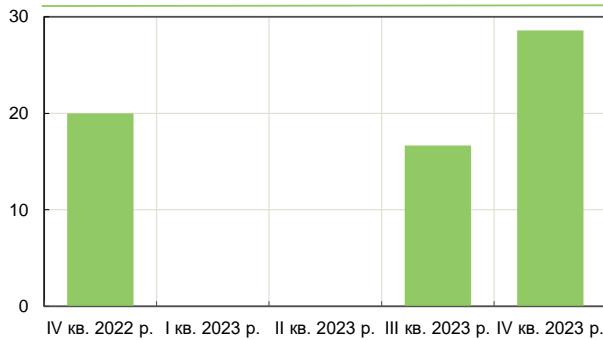
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

